

Diarienummer:
IMY-2025-6233

Ert diarienummer:
Ju2025/00676

Datum:
2025-06-10

Yttrande över Polisens användning av AI för ansiktsgenkänning i realtid (Ds 2025:7)

Sammanfattning

Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) anser att de föreslagna kraven för att få använda biometrisk fjärridentifiering på allmän plats i brottsutredningssyfte är för lågt ställda och kan därför inte tillstyrka förslaget i dess nuvarande utformning. Enligt myndigheten behöver det krävas en högre misstankegrad än att någon kan misstänkas för brott för att åtgärden ska få användas. Förslaget innebär även att biometrisk fjärridentifiering i brottsförebyggande syfte får användas i en större utsträckning än vad AI-förordningen medger. Vidare måste det ställas krav på att användningen avgränsas utifrån vad som är strikt nödvändigt och inte endast, så som anges i förslaget, nödvändigt.

IMY anser att lagen bör vara tidsbegränsad för att lagens effektivitet och påverkan på enskildas rättigheter ska kunna utvärderas innan lagen blir permanent. IMY tillstyrker att myndigheten utses som marknadskontrollmyndighet.

Begreppsanvändningen

IMY anser att användningen av uttrycket "ansiktsgenkänning", både i lagens namn och i definitionen av AI-system för ansiktsgenkänning i realtid (1 §), är missvisande eftersom det även omfattar andra former av biometrisk fjärridentifiering. IMY föreslår att både lagens namn och den aktuella definitionen ändras så att det begrepp som används i AI-förordningen – biometrisk fjärridentifiering – också används i den svenska lagen.

Förutsättningar för att använda AI-system för ansiktsgenkänning i realtid (avsnitt 6.1)

Förslaget att använda tekniken i syfte att förhindra vissa allvarliga brott (3 § 2 i lagförslaget) går utöver vad som är tillåtet enligt artikel 5.1 h (ii) i AI-förordningen. AI-förordningen ställer krav på att det ska vara fråga om ett specifikt, betydande och överhängande hot mot fysiska personers liv eller säkerhet. IMY håller inte med utredningen om att begreppet påtaglig risk, utifrån den innebörd som begreppet har fått i liknande sammanhang i svensk författning¹, motsvarar villkoren i förordningen. EU-kommissionen har i sina vägledande riktlinjer² förtydligat att det ska röra sig om ett hot som är tydligt definierat, individualiserat och konkret samt kräver omedelbara

Postadress:
Box 8114
104 20 Stockholm

Webbplats:
www.imy.se

E-post:
imy@imy.se

Telefon:
08-657 61 00

¹ Jfr uttalanden i förarbetena till 1 § lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott där det framgår att begreppet innebär ett krav på viss sannolikhet för att risken ska förverkligas, men inget krav på att risken avser en konkretiserad gärning.

² Commission Guidelines on prohibited artificial intelligence practices established by Regulation (EU) 2024/1689 (AI Act), Brussels, 4.2.2025 C(2025) 884 final, paranteserna 342-343.

åtgärder. För att förslaget ska vara förenligt med AI-förordningen krävs att regleringen ställer tydliga krav på att hotet ska vara konkret och överhängande. Detta är också en förutsättning för att uppfylla kraven på nödvändighet och proportionalitet enligt regeringsformen, Europakonventionen och EU:s rättighetsstadga.

IMY avstyrker att den aktuella tekniken får användas i syfte att utreda brott (3 § 3 i lagförslaget) redan vid misstankegraden *kan misstänkas*, eftersom den är lägre än vad som krävs enligt artikel 5.1 h (iii) i AI-förordningen. AI-förordningen ställer krav på att det ska röra sig om en person som misstänks ha begått ett allvarligt brott. I riktlinjerna från EU-kommissionen anges att det med misstänkt i artikeln avses en person beträffande vilken det finns *starka skäl* att anta att han eller hon har begått ett brott och det finns tillräckliga bevis för att han eller hon är inblandad i brottet.³ För att den svenska regleringen ska vara förenlig med EU-rätten krävs således att regleringen ställer krav på en högre misstankegrad.

Tillståndsprövningen och beslutets innehåll (avsnitt 8.3)

IMY anser att villkoren i förslaget avseende tillståndets giltighet i tid och rum och den personkrets som träffas (11 §) behöver skärpas så att det överensstämmer med kraven i AI-förordningen (artikel 5.3). Förordningen ställer krav på att tillståndets giltighet ska begränsas till vad som är *strikt nödvändigt* när det gäller tidsperioden, det geografiska tillämpningsområdet och de personer som omfattas. I lagförslaget framgår inte att nödvändighetsbedömningen ska vara strikt och det saknas i 11 § krav på nödvändighet när det gäller de personer som ska omfattas. Lagförslaget bör omformuleras så att ett krav på strikt nödvändighet gäller för såväl begränsningen i tid och rum som vilka personer som omfattas.

IMY anser vidare att det behöver fastställas i tillståndet vilken typ av fjärridentifiering, till exempel ansikts-, röst- eller rörelseigenkänning, som tillståndet avser. Typen av biometrisk identifiering har betydelse för nödvändighets- och proportionalitetsbedömningen. Lagen behöver därför ställa krav på att det i tillståndsprövningen avgörs vilken biometrisk metod som ska få användas.

Krav på skyddsåtgärder m.m.

AI-förordningen (artikel 5.3) föreskriver att inget beslut som har negativa rättsliga följder för en person får fattas enbart på grundval av utdata från systemet för biometrisk fjärridentifiering i realtid. Även om detta förbud är direkt tillämpligt bör det i det fortsatta lagstiftningsarbetet övervägas om inte förbudet bör tas in i den svenska lagen i förtydligande syfte och i likhet med vad som förslås för andra skyddsåtgärder som följer direkt av artikel 5.2–3 i AI-förordningen.

IMY föreslår att det i lagförslaget förs in ett undantag från sökförbudet avseende känsliga personuppgifter i 2 kap. 14 § brottsdatalagen (2018:1177). Regeringen har tidigare uttalat att behandling av biometriska uppgifter i ansiktigenkänningsprogram inte kan anses motsvara en sökning i syfte att få fram ett visst urval av personer.⁴ Regeringen har dock i ett senare lagstiftningsärende uttalat att om syftet med en biometrisk jämförelse är att få fram en lista över personer som potentiellt kan vara den som avsatt ett spår så träffas det av sökförbudet.⁵ Detta talar för att den biometriska

³ A.a., parantes 351.

⁴ Proposition 2017/18:269, Brottsdatalag - kompletterande lagstiftning, s. 156.

⁵ Proposition 2024/25:37, Biometri i brottsbekämpningen, s. 145f. Se även SOU 2025:49, Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter, s. 455f och 774f.

identifiering som omfattas av förslaget träffas av sökförbudet. Syftet med teknikanvändningen är även i detta fall att få fram ett urval av registrerade med överensstämmande biometri för att identifiera den eftersökta personen. För att det inte ska uppstå en konflikt mellan den föreslagna lagen och sökförbudet i brottsdatalagen behövs det därför ett undantag från sökförbudet.

Lagen bör utvärderas innan den blir permanent

IMY anser att den nya lagen bör tidsbegränsas för att möjliggöra en utvärdering av åtgärdernas effektivitet och konsekvenser för den personliga integriteten innan ställning tas till om den ska bli permanent. Förslaget innebär användning av ny teknik på ett sätt och i ett sammanhang som medför stora risker för den personliga integriteten. Det är svårt att i förväg bedöma effektiviteten och konsekvenserna av utredningens förslag, vilket med styrka talar för att lagen bör vara tidsbegränsad.

Övrigt

IMY tillstyrker förslaget i promemorian att myndigheten får uppdraget som marknadskontrollmyndighet och delar bedömningen av behovet av anslagsökning som detta kommer att medföra.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Eric Leijonram efter föredragning av avdelningsjuristen Lisa Zettervall. Vid den slutliga handläggningen har även rättschefen David Törngren och enhetschefen Jonas Agnvall samt it- och informationssäkerhetsspecialisten Mats Juhlén medverkat.

Eric Leijonram